

Середні проміри по групі орловських рисаків класу 2.05 з різними варіантами добору перевищують середні проміри серед всіх сучасних представників породи. У середньому по вибірці тільки індекс збитості різниться з індексом у породі у цілому.

Серед проаналізованих родоводів лише 35 пробандів були інбредні на кобил. Цей факт свідчить про недооцінку спеціалістами інбридингу на жіночі особини.

Аналіз проведених по інбридингу досліджень на орловських рисаках класу 2.05 підтверджується із результатами дослідників по орловській рисистій породі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Гопка Б.М. Генеалогия орловских рысаков класса 2.05: Учебное пособие. К.: Випол, 2015. 400 с.
2. Рождественская Г.А. Орловский рысак. М.: Аквариум Бук, 2003. 160 с.
3. Рождественская Г.А. Методы совершенствования орловского рысака. *Коневодство и конный спорт*. 1972. № 2. С. 14–15.
4. Терехина О. Инбридинг на кобыл в чистокровном коннозаводстве. *Коневодство и конный спорт*. 1989. № 3. С. 8–10.
5. Храброва Л.А. Влияние инбридинга на гомозиготность лошадей орловской рисистой породы. *Науково-технічний бюлетень Інституту тваринництва НААН*. 2017. № 111. С. 156–162.
6. Хохлова Н.А. Инбридинг. *Мир скачек*. 2002. № 3. С. 28–30.

УДК 636.2.034

СУЧАСНИЙ СТАН МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА В УМОВАХ ПЛЕМІННОГО ГОСПОДАРСТВА ХЕРСОНЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ведмеденко О.В. – к.с.-г.н., доцент, завідувач кафедри технології виробництва продукції тваринництва, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

У статті досліджується фактичний стан технології виробництва молока, продуктивності корів української чорно-рябої молочної породи в умовах господарства Херсонської області.

За структурою стада корови складають від усього поголів'я 60%. Середній рівень надою досягає 6531 кг. Селекційне ядро стада сягає 59,2% від кількості корів з молочною продуктивністю 7543 кг молока. Вміст молочного жиру у середньому по стаду становить відповідно за три лактації 4,00-4,23%. Швидкість молоковіддачі становить – 2,18 кг/хв. Середній показник живої маси корів по стаду є на рівні 548 кг.

Ключові слова: українська чорно-ряба молочна порода, морфофункціональні властивості вимені, молочно продуктивність, жива маса.

Ведмеденко Е.В. Современное состояние молочного скотоводства в условиях племенного хозяйства Херсонской области

В статье исследуется фактическое состояние технологии производства молока, продуктивности коров украинской черно-пестрой молочной породы в условиях хозяйства Херсонской области.

В структуре стада коровы составляют от всего поголовья 60%. Средний уровень удоя достигает 6531 кг. Селекционное ядро стада достигает 59,2% от количества коров с молочной продуктивностью 7543 кг молока. Содержание молочного жира в среднем по стаду составляет соответственно за три лактации 4,00-4,23%. Скорость молокоотдачи составляет – 2,18 кг/мин. Средний показатель живой массы коров по стаду находится на уровне 548 кг.

Ключевые слова: украинская черно-пестрая молочная порода, морфофункциональные свойства вымени, молочная продуктивность, живая масса.

Vedmedenko O.V. The Current State of Dairy Farming under Conditions of the Breeding Farm in Kherson Region

The paper examines the actual state of the milk production technology, the productivity of the cows of the Ukrainian black and mottled dairy breed under conditions of the breeding farm in Kherson region.

Cows comprise 60% of the total number of cattle in the herd. The average level of milk yields reaches 6531 kg. The breeding core of the herd is 59.2% of the number of cows with the milk productivity of 7543 kg of milk. The fat content of milk is 4.00-4.23% respectively on average for three lactations in the herd. The speed of milk ejection is 2.18 kg/min. The average index of cow live weight in the herd is at the level of 548 kg.

Key words: Ukrainian black and mottled dairy breed, morpho-functional properties of an udder, milk productivity, live weight.

Постановка проблеми. Регіональний ринок молока та молочної продукції – це складна економічна система відносин та взаємозв'язків між його суб'єктами, що функціонує та розвивається у межах певної адміністративної території відповідно до загальних принципів розвитку вітчизняної економіки та її молочно-продуктового підкомплексу і являє собою вагомий складовий елемент молочно-продуктового підкомплексу області [1, с. 59].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема розвитку молочного скотарства постійно знаходиться у полі зору науковців. Особливої уваги заслуговують роботи В.В. Мовчаренко, В.В. Гливенко [2, с. 29], П.П. Руснака [3, с. 251], Т.Г. Дудара [4, с. 184], П.С. Березівського [5, с. 387], М.М. Ільчука [6, с. 211] та ін. Багато проблем залишаються не вирішеними, а отже, як об'єкт дослідження галузь молочного скотарства потребує детального аналізу, оцінки стану та перспектив розвитку.

Постановка завдання. Метою було дослідження фактичного стану технології виробництва молока, продуктивності та відтворювальної здатності корів української чорно-рябої молочної породи в умовах племенного господарства сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю «Дніпро» Білозерського району Херсонської області.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фізіологічний стан тварин і прояв їх продуктивних якостей у значній мірі залежить від умов зовнішнього середовища. Для продуктивного сільськогосподарського тваринництва, а саме молочних високопродуктивних корів головними складовими залишається умови приміщень, вигулних майданчиків та корми і вода.

Як дійні, так і сухостійні корови утримуються на фермі за стійлово-вигулною системою у типових корівниках: лактуючі корови – у чотирирядному,

сухостійні у дворядному, де площа стійла на одну тварину складає 2,5–2,7 м². Підлога під передніми ногами тварин глинобитна, під задніми з керамічної цегли. У приміщеннях і на вигульних майданчиках годівля корів здійснюється з монолітних залізобетонних стандартних годівниць, які є зручними для механічного роздавання кормів мобільними кормороздавачами. Видалення гною з приміщень механізоване і здійснюється скребковим транспортером, ланцюг якого проходить за периметром задньої частини стійл. У теплий період року корови більшу частину доби знаходяться на вигульних майданчиках, де на 1 голову припадає біля 40 м² площі. Питна вода для потреб ферми і напування тварин надходить із свердловини і має добру якість.

Годівля і доїння корів на фермі – дворазові. Доїння проводять в один і той же час згідно розпорядку дня, щоб не гальмувати процес молоковіддачі.

Для одержання молока високої якості на фермі забезпечують належний ветеринарно-санітарний стан, своєчасну первинну обробку молока, дотримання гігієнічних умов його одержання. Молоко зберігається у спеціальних танках-охолоджувачах французького виробництва марки SERAP: 2 – місткістю 1200 м³, 5 – 1600 м³. Тривалість зберігання молока на фермі до надходження його для реалізації: не вище 4°C – 24 год., не вище 6°C – 18 год., не вище 8°C – 12 год. Молоко, що здається господарством, за всіма показниками відповідає вимогам ДСТУ 3662-97. Реалізація молока відбувається до м. Миколаїв на ПрАТ «Лакталіс-Миколаїв».

На фермі функціонує родильне відділення, яке має сектори: передродового, де утримують глибокотільних нетелей та корів і післяродового для корів. Новонароджених телят переводять у профілакторій до 20-денного віку, де вони знаходяться в індивідуальних металевих клітках.

У приміщеннях ферми застосовується вентиляція з природною циркуляцією повітря. Зоогігієнічні вимоги у корівнику наступні: взимку температура повітря 8-16°C, відносна вологість повітря утримується у межах 70–75%, а вміст таких шкідливих газів, як вуглекислоти та аміаку не перевищує 0,25% та 0,2 мг/л відповідно, швидкість руху повітря 0,5-1,0 м/с.

На поголів'я лактуючих і сухостійних корів у господарстві розраховано і прийнято відповідні раціони однотипної годівлі, до складу яких входять моно корм – кормосуміш з консервованих вегетативних і натуральних зернових кормів та мінеральні добавки. Рівень споживання раціону залежить від фізіологічних потреб тварин та рівня продуктивності.

Консервовані та концентровані корми подаються для приготування з кормосховищ, після чого за необхідності подрібнюються і змішуються у мобільному кормороздавачі V-Mix¹⁰, після чого роздаються для згодовування тваринам. Для збалансування раціонів за мікро- і макроелементами господарство закуповує вітамінно-мінеральну добавку для великої рогатої худоби «Кристалікс» у формі лизунця за вільного доступу тваринами.

Племінне господарство налічує поголів'я з 445 голів. За структурою стада корови складають від усього поголів'я 60%. У таблиці 1 наведено дані щодо бонітування корів української чорно-рябої молочної породи.

Таблиця 1

Класний склад стада

Група тварин	Усього голів	Розподіл за класом, голів				
		еліта-рекорд	еліта	I	II	Некласні
Корови	265	67	99	66	29	4
Телиці 6-12 міс.	75	24	30	15	6	-
Телиці 13-18 міс.	56	18	26	12	-	-
Телиці старше 18 міс.	49	17	23	7	2	-
Разом	445	126	178	100	37	4

За аналізом бонітування маточного стада очевидно, що 28,3% корів належить до комплексного класу еліта-рекорд, 40% – класу еліта, 22,5% – першого класу, 8,3% – другого класу, 0,9% – некласні.

У цілому, по стаду переважна більшість поголів'я належить комплексному класу еліта та еліта-рекорд, відповідно 40% і 28,3%.

З 265 голів корів селекційне ядро складає 157 голів. Усього у господарстві за останній рік вперше отелились 69 голів корів або 26% від поголів'я корів усього стада, із них із закінченою лактацією 39 голови, питома вага яких складає 14,7%. Корів віком від 2 до 5 лактації нараховується у межах від 15 до 30%. Найменша кількість корів кількістю 24 голови або 9% відповідає віку 6-9 лактації. Після перевірки за власною продуктивністю в основне стадо вводяться високопродуктивні первістки у кількості 27,5% від усього стада корів.

Для оцінювання молочної продуктивності і живої маси корів за останню закінчену лактацію у групу увійшло 197 голів корів за лактаціями: перша, друга, третя і старше (табл. 2).

Аналіз продуктивності стада показує, що середній рівень надою досягає 6531 кг. Рівень продуктивності первісток щодо середнього показника стада становить 86%, у корів з другим та третім отеленнями відповідно 104,4% та 106,6%.

Таблиця 2

Молочна продуктивність і жива маса корів за останню закінчену лактацію

Група корів	Усього, голів	Надій, кг	Вміст та кількість молочного жиру		Жива маса, кг
			%	кг	
У середньому по стаду	197	6531	4,12	269	548
I лактація	69	5618	4,0	224,7	524
II лактація	54	6819	4,15	282,9	550
III лактація і старше	74	6960	4,23	294,4	612
У т.ч. селекційне ядро	79	7543	4,14	312,2	615
I лактація	10	6867	4,0	274,6	554
II лактація	21	7538	4,1	309	583
III лактація і старше	48	7734	4,17	322,5	625

Враховуючи, що стандарт за надоем по українській чорно-рябій молочній породі за першу лактацію становить 3400 кг, другу – 3800 кг і третю – 4200 кг, слід зазначити перевагу стада корів за рівнем надою за стандарт першої лактації на 65,2%, за другу та третю лактації відповідно на 79,4% і 65,7%.

Селекційне ядро стада сягає 59,2% від кількості корів, що оцінені за останню закінчену лактацію, з молочною продуктивністю 7543 кг молока і відповідно за I лактацію надій від середнього по селекційному стаду становить 91%, II лактацію – 99,9%, III лактацію і старше – 102,5%. Перевага рівня молочної продуктивності корів селекційного ядра за середні показники стада на рівні 15,5%. У корів селекційного ядра III лактації надій становить 7734 кг і є вищим, ніж у стада у середньому цієї ж лактації на 11,1%.

Якісні показники молочної продуктивності відповідають та перевищують стандарт по породі. Вміст молочного жиру у середньому по стаду становить відповідно за три лактації 4,0-4,23%.

За живою масою корови відповідають стандарту породи і вище. Так, середній показник живої маси корів по стаду є на рівні 548 кг, у тому числі первістки мають живу масу у середньому 524 кг, корови II лактації – 550 кг і старші III лактації – 612 кг, що на 6,9%, 0% і 3,7% відповідно лактацій вище за стандартні показники.

Розподіл корів відповідно рівня продуктивності наведено в таблиці 3.

Таблиця 3

Розподіл корів відповідно рівня продуктивності, голів

Надій, кг							Усього, голів
4001-5000	5001-6000	6001-7000	7001-8000	8001-9000	9001-10000	10000 і вище	
щодо стада за останню закінчену лактацію							
27	59	60	26	22	2	1	197
у тому числі корови-первістки							
8	40	21	-	-	-	-	69
щодо стада за найвищу лактацію							
-	23	35	25	18	2	-	103

Встановлено, що серед усього поголів'я корів переважна більшість (98,5% тварин), мають продуктивність на рівні від 4001 кг до 9000 кг молока, і тільки три корови з рівнем надою вище 9000 кг. У тому числі 88,4% корів-первісток відповідає продуктивності 5001 до 7000 кг. Щодо стада за найвищу лактацію, 98% корів мають надої на рівні 5001-9000 кг.

Результати оцінки морфологічних ознак та функціональних властивостей вимені корів-первісток наведено у таблиці 4.

У господарстві було оцінено 73 корови-первістки за формою вимені, із них ванноподібну форму мають 63%, чашоподібну – 37%. За інтенсивністю молоко-віддачі розподіл корів-первісток був наступним: 1,5–1,79 кг/хв. – 9% від загального поголів'я, 2,2 кг/хв. і вище – 21%. Найбільший відсоток поголів'я тварин мали корови з інтенсивністю доїння 1,8–2,19 кг/хв. Середня швидкість молоко-віддачі становить – 2,18 кг/хв.

Отже, тварини української чорно-рябої молочної породи за технологічними ознаками вимені придатні до машинного доїння, у господарстві ведеться на високому рівні відбір корів за даними показниками.

Таблиця 4

Оцінка технологічних ознак корів первісток

Показник	Оцінка вимені	У тому числі з формою вимені		Оцінка за інтенсивністю молоковіддачі	У тому числі з інтенсивністю молоковіддачі, кг/хв.				Середня інтенсивність молоковіддачі кг/хв.
		ванноподібне	чашоподібне		До 1,5	1,5-1,79	1,8-2,19	2,2 і вище	
Голів	73	46	27	43	-	4	30	9	2,18
%	100	63	37	100	0	9	70	21	-

Підвищення продуктивності галузі молочного скотарства у значній мірі залежить від організації відтворення стада. Відомості про осіменіння корів і телиць у господарстві наведено у таблиці 5.

Таблиця 5

Відомості про осіменіння (парування) корів і телиць, голів

Група тварин	Число тварин у стаді, гол.	З них осіменено, гол.			Середня жива маса при 1-му осіменінні, кг	Середній вік при 1-му осіменінні, днів
		усього	у т. ч.			
			штучно	поліпшувачі		
Корови	265	195	195	195	-	-
Телиці	180	82	82	82	365	435

За даними відомостей про осіменіння встановлено, що телиць парують у середньому у віці 435 днів під час досягнення їх живої маси 365 кг. Осіменіння корів і телиць штучне ректоцервікальним способом найкращим сім'ям бугаїв-плідників голштинської породи канадської селекції. Плодотворне осіменіння теличок відбувається віком до 18 місяців.

Племінне стадо має своїх рекордисток. На фермі корови з надоем понад 7000 кг молока за лактацію знаходяться на особливому обліку (табл. 6).

Таблиця 6

Корови – рекордистки стада

Клички та ідентифікаційний № корови– рекордистки	Лактація	Надій, кг	Вміст молочного жиру, %	Жива маса, кг
UA 6500308762 Гроза	3	10248	4,29	640
UA 6500323749 Даяна	2	9634	4,30	640
UA 6500134685 Гайдарка	5	9590	4,30	625
UA 6500339507 Долина	2	8996	4,27	670
UA 6500134441 Чипса	4	8239	4,04	625
UA 6500134226 Душиста	5	8897	3,60	625
UA 6500287135 Матроска	5	7352	4,05	670
UA 6500339555 Гусарка	2	8787	4,28	645

Встановлено, що найвищий надій за 305 днів лактації мали корови, UA 6500308762 Гроза – 10248 кг, яка належить до лінії 240090 Зіон Тл, та UA 6500323749 Даяна – 9634 кг, яка належить до лінії 638649 Хескей Ет Тв Тл.

За вмістом молочного жиру кращими відзначились корови UA 6500323749 Даяна – 4,3%, UA 6500339555 Гусарка – 4,28%, які належить до лінії 638649 Хескей Ет Тв Тл; UA 6500134685 Гайдарка – 4,3% лінія 392585 Латурі.

Появі у стаді корів-рекордисток передують кропітка і тривала селекція корів на молочність і інші господарсько-корисні ознаки. При цьому важливе значення надається годівлі і вирощуванню телиць. Адже, покращуючи годівлю зростаючого молодняка і дорослих тварин, створюються сприятливі умови для розвитку спадково високої молочної продуктивності.

Висновки і пропозиції. Отже, сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Дніпро» є передовим племінним господарством, де дотримуються усі нормативи технології виробництва молока.

Стратегія розвитку молочного скотарства у даному господарстві має бути спрямована на повне задоволення потреби внутрішнього і зовнішнього ринку конкурентоспроможними продуктами галузі, підвищення інтенсивності використання поголів'я худоби, впровадження інтенсивних технологій утримання худоби і засобів механізації виробничих процесів, підвищення продуктивності тварин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Карпенко Я.В. Сучасний стан регіонального ринку молока Черкаської області. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2013. Вип. 2. С. 59-66.
2. Мовчаренко В.В. Аналіз виробництва та переробки молока у Чернігівській області. *Наук. вісн. Черніг. держ. ін-ту економіки і упр. Сер. Економіка*. 2010. Вип. 3. С. 29-33.
3. Руснак П.П., Андрійчук В.Г., Ільєнко А.А., Черевко Г.В., Микитюк В.М. Економіка підприємства. Біла Церква: Білоцерк. держ. аграр. ун-т, 2003. 256 с. Библиогр.: С. 251-254.
4. Дудар Т.Г. Формування і розвиток системи реалізації молока та молокопродуктів: монографія. Т.: Економічна думка, 2008. 208 с. Библиогр.: С. 184-207.

5. Березівський П.С. Ефективність виробництва і формування ринку продукції скотарства в Карпатському регіоні: дис ... д-ра екон. наук: 08.07.02. Л., 1998. 467 с. С. 387-415.

6. Ільчук М.М. Виробництво молока та ринок молокопродуктів. К.: Аграр. наука, 2001. 216 с. Бібліогр.: С. 211-214.

УДК 631.33:631.563

ЗБЕРІГАННЯ ЗРАЗКІВ НАСІННЯ ГЕНОФОНДУ ЛЮЦЕРНИ

Задорожна О.А. – к б н., провідний науковий співробітник,
Інститут рослинництва імені В.Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук
Герасимов М.В. – агроном,
Інститут рослинництва імені В.Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук
Шиянова Т.П. – молодший науковий співробітник,
Інститут рослинництва імені В.Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук

У статті проаналізовано результати моніторингу схожості насіння зразків генофонду люцерни. Проведені дослідження свідчать, що зберігання насіння люцерни за його вологості 3-4% дозволило підтримувати схожість насіння без змін до 17 років. Зберігання насіння цієї культури за низьких додатних та від'ємних температур та вологості 3-4% може призводити до підвищення його схожості. Для довговічності насіння люцерни важливе значення мають умови його репродукції.

Ключові слова: люцерна, генофонд, насіння, зберігання, довговічність, вологість, температура.

Задорожная О.А., Герасимов Н.В., Шиянова Т.П. Хранение образцов семян генофонда люцерны

В статье проанализированы результаты мониторинга всхожести семян образцов генофонда люцерны. Проведенные исследования показывают, что хранение семян люцерны при их влажности 3-4% позволило поддерживать всхожесть семян без изменений до 17 лет. Хранение семян этой культуры при низких положительных и отрицательных температурах и влажности 3-4% может приводить к повышению их всхожести. Для долговечности семян люцерны важное значение имеют условия их репродукции.

Ключевые слова: люцерна, генофонд, семена, хранение, долговечность, влажность, температура.

Zadorozhna O.A., Herasimov M.V., Shyianova T.P. Seed accession storage of alfalfa gene pool

In the article the results of the germination monitoring of seed accessions of the alfalfa gene pool are analyzed. The conducted researches show that storage of seeds of alfalfa at seed moisture content of 3-4% allowed to maintain seed germination without changes up to 17 years. Storage of seeds of this crop at low positive and negative temperatures and seedv moisture content of 3-4% can lead to an increasing in their germination. For the longevity of the alfalfa seeds, the conditions for their reproduction are important.

Key words: alfalfa, gene pool, seeds, storage, longevity, moisture, temperature.